

REALIZACJA INWESTYCJI LINIOWYCH

Część II

Teresa Laskowska

ZAGADNIENIA ZWIĄZANE Z OPODATKOWANIEM INWESTYCJI LINIOWYCH (GAZOCIĄGI, RUROCIĄGI PA-LIOWE)

1. PODSTAWA PRAWNA:

- Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. nr 14, poz. 176 wraz z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. nr 261, poz. 2603 wraz z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. nr 54, poz. 535).

2. OPODATKOWANIE ODSZKODOWANIA I WYNAGRODZENIA Z TYTUŁU USTANOWIENIA SŁUŻEBNOŚCI GRUNTOWEJ PODATKIEM DOCHODOWYM (GAZOCIĄGI):

W przypadku opodatkowania odszkodowania i wynagrodzenia z tytułu ustanowienia na nieruchomości właściciela służebności gruntowej związanego z prowadzoną inwestycją liniową, jaką jest budowa gazociągu istotnym jest określenie pojęcia urządzeń infrastruktury technicznej. Za **urządzenia infrastruktury technicznej** zgodnie z art. 143 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami uznaje się budowę drogi oraz wybudowanie pod ziemią, na ziemi albo nad ziemią przewodów lub **urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, ciepłowniczych, elektrycznych, gazowych i telekomunikacyjnych**.

Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych (art. 21 ust. 1 pkt 120 ustawy) przewiduje zwolnienie z podatku przychodów z tytułu odszkodowań wypłaconych, na podstawie wyroków sądowych i **zawartych umów** (ugód), posiadaczom gruntów wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, z tytułu:

- a) ustanowienia służebności gruntowej,
- b) rekultywacji gruntów,
- c) szkód powstałych w uprawach rolnych i drzewostanie.

Ustawa precyzuje przy tym, że chodzi o szkody powstałe **po wybudowaniu urządzeń infrastruktury technicznej**.

Otrzymane przez właściciela odszkodowanie, czy wynagrodzenie (ustawodawca nazywa je odszkodowaniem) z tytułu ustanowienia służebności gruntowej związane z budową urządzeń gazowych będzie **zwolnione** od podatku dochodowego od osób fizycznych.

3. OPODATKOWANIE PODATKIEM OD TOWARÓW I USŁUG OTRZYMYWANEGO PRZEZ WŁAŚCICIELA NIERUCHOMOŚCI ODSZKODOWANIA I WYNAGRODZENIA ZA USTANOWIENIE NA NIERUCHOMOŚCI SŁUŻEBNOŚCI GRUNTOWEJ (GAZOCIĄGI):

W kwestii opodatkowania podatkiem od towarów i usług zarówno odszkodowania, jak i służebności gruntowej należy stwierdzić co następuje.

Zgodnie z art. 5 opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług podlegają:

- 1) odpłatna dostawa towarów i odpłatne świadczenie usług na terytorium kraju;
- 2) eksport towarów;
- 3) import towarów;
- 4) wewnątrzwspólnotowe nabycie towarów za wynagrodzeniem na terytorium kraju,
- 5) wewnątrzwspólnotowa dostawa towarów.

W rozumieniu ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług przez **dostawę towarów** rozumie się przeniesienie prawa do rozporządzania towarami jak właściciel, w tym również:

- 1) przeniesienie z nakazu organu władzy publicznej lub podmiotu działającego w imieniu takiego organu lub przeniesienie z mocy prawa własności towarów w zamian za odszkodowanie;
- 2) wydanie towarów na podstawie umowy dzierżawy, najmu, leasingu lub innej umowy o podobnym charakterze zawartej na czas określony lub umowy sprzedaży na warunkach odroczonej płatności, jeżeli umowa przewiduje, że w następstwie normalnych zdarzeń przewidzianych tą umową lub z chwilą zapłaty ostatniej raty prawo własności zostanie przeniesione;
- 3) wydanie towarów na podstawie umowy komisji: między komitentem a komisantem, jak również wydanie towarów przez komisarza osobie trzeciej;
- 4) wydanie towarów komitentowi przez komisarza na podstawie umowy komisji, jeżeli komisant zobowiązany był do nabycia rzeczy na rachunek komitentą;
- 5) ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego, ustanowienie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu oraz przekształcenie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego na spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, a także ustanowienie na rzecz członka spółdzielni mieszkaniowej odrębnej własności lokalu mieszkalnego lub lokalu o innym przeznaczeniu oraz

przeniesienie na rzecz członka spółdzielni własności lokalu lub własności domu jednorodzinnego.

Istotą dostawy towarów jest przeniesienie prawa do rozporządzania towarami jak właściciel. Interpretacja powyższego zwrotu sprawia wiele trudności. Mowa jest bowiem o tego rodzaju czynności, która daje otrzymującemu towar prawo do postępowania z nią jak właściciel. Należy przy tym uznać, że chodzi tutaj przede wszystkim o możliwość faktycznego dysponowania rzeczą, a nie rozporządzania nią w sensie prawnym. Istotą dostawy towarów nie jest bowiem przeniesienie prawa własności. Zwrotu „prawo do rozporządzania jak właściciel” nie można interpretować jako „prawa własności”. W orzecznictwie i praktyce ETS pojawił się w tym kontekście termin „własność ekonomiczna” - tak w orzeczeniu C-320/88 (Shipping and Forwarding Safe B.V. vs. Staatsecretaris van Financiën).

Nie wyjaśniono w ustawie bliżej rozumienia tego pojęcia. Intuicyjnie należałoby rozumieć, że własność ekonomiczna to sytuacja, w której z punktu widzenia aspektów ekonomicznych oraz w rozumieniu potocznym należałoby uznać kogoś za właściciela rzeczy, np. znalazcę rzeczy niczyjej będącego w trakcie zasiedzenia, posiadacza nieruchomości, której wydaniu nie towarzyszyło przeniesienie własności w formie aktu notarialnego. W każdym razie w przypadku przejścia własności ekonomicznej ma miejsce dostawa towarów. Czynności przejścia własności ekonomicznej nie musi towarzyszyć przejście własności w sensie prawnym. W przywoływanym już orzeczeniu C-320/88 ETS wyraźnie stwierdził, że „dostawa towarów” nie ogranicza się wyłącznie do zbycia prawa własności rzeczy.

Zgodnie natomiast z art. 8 ustawy o podatku od towarów i usług przez **świadczenie usług** rozumie się każde świadczenie na rzecz osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej, które nie stanowi dostawy towarów, w tym również:

- 1) przeniesienie praw do wartości niematerialnych i prawnych, bez względu na formę, w jakiej dokonano czynności prawnej;
- 2) zobowiązanie do powstrzymania się od dokonania czynności lub do tolerowania czynności lub sytuacji;
- 3) świadczenie usług zgodnie z nakazem organu władzy publicznej lub podmiotu działającego w jego imieniu lub nakazem wynikającym z mocy prawa.

Z ustawy wynika, że przez usługę należy rozumieć każde świadczenie na rzecz danego podmiotu. Wypada uznać, że pojęcie świadczenia - składającego się na istotę usługi - należy interpretować zgodnie z jego cywilistycznym rozumieniem. Przez świadczenie trzeba będzie zatem rozumieć każde zachowanie się na rzecz innej osoby. Na zachowanie to składać się może zarówno działanie (uczynienie, wykonanie czegoś na rzecz innej osoby), jak i zaniechanie (nie czynienie bądź też tolerowanie, znosze-

nie określonych stanów rzeczy). Na świadczenie mogą się też jednocześnie składać zachowania związane z działaniem, jak i zaniechaniem.

Spod pojęcia usługi będzie wyłączone natomiast takie świadczenie, którego treścią jest przeniesienie na inny podmiot prawa do rozporządzania towarami jak właściciel. Stanowi ono bowiem dostawę towarów. Przeniesienie na inny podmiot prawa do rozporządzania jak właściciel (czy też jako podmiot prawa) innymi składnikami majątkowymi niż towary (np. prawami własności niematerialnej) będzie usługą. Jest to bowiem świadczenie nie będące dostawą. Usługą będzie natomiast odpłatne przeniesienie udziału w towarze na inną osobę (z wyjątkiem przeniesienia udziałów w nieruchomości, które są uznawane za odrębny towar).

W oparciu o powyższe stwierdzić należy, iż **istota odszkodowania wyłącza możliwość potraktowania go zarówno jako dostawy, jak i świadczenia usługi w rozumieniu ustawy o podatku od towarów i usług, co za tym idzie nie będzie podlegało opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług.**

Odmiennie przedstawia się kwestia **opodatkowania tym podatkiem służebności gruntowej**. Służebność bowiem, jako ograniczone prawo rzeczowe, jest innym rodzajem prawa, które co prawda w zakresie pojęciowym dostawy nie znajduje odzwierciedlenia, jednakże można by ją potraktować jako świadczenie usługi. Zgodnie bowiem z interpretacją nr PP1-811-1181/2004/EF/2699 Ministra Finansów z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie opodatkowania podatkiem od towarów i usług opłat za oddanie nieruchomości gruntowej w użytkowanie wieczyste oddanie nieruchomości gruntowej w użytkowanie wieczyste nie mieści się w zakresie definicji dostawy towarów, zawartej w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r., nie daje bowiem praw do rozporządzania gruntem jak właściciel, ani nie zostało wymienione pośród praw wskazanych w tym przepisie.

Zgodnie natomiast z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r., przez świadczenie usług rozumie się każde świadczenie na rzecz osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nie mającej osobowości prawnej, które nie stanowi dostawy towarów. **Ponieważ oddanie nieruchomości gruntowej w użytkowanie wieczyste jest świadczeniem na rzecz innego podmiotu, i nie jest dostawą towarów, uznać należy, że jest ono świadczeniem usług, w rozumieniu przepisu art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r.**

Mając na uwadze powyższą interpretację odnoszącą się co prawda do użytkowania wieczystego, należy jednakże uznać, że skoro instytucja użytkowania wieczystego jako prawa pośredniego pomiędzy własnością a ograniczonymi prawami rzeczowym stanowi odpłatne świadczenie usług w rozumieniu ustawy o podatku od towarów i usług, to tym bardziej uznać należy, iż **służeb-**

ność gruntowa stanowić będzie takie odpłatne świadczenie usług, a w konsekwencji będzie podlegać opodatkowaniu podatkiem VAT.

Należy jednakże pamiętać, że zgodnie z art. 113 ust. 1 i 9 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług **zwalnia się od podatku podatników**, u których wartość sprzedaży opodatkowanej **nie przekroczyła łącznie w poprzednim roku podatkowym kwoty wyrażonej w złotych odpowiadającej równowartości 10.000 euro**, a w przypadku podatnika rozpoczynającego wykonywanie czynności określonych w art. 5 ustawy (m.in. odpłata dostawa, odpłatne świadczenie usług) w trakcie roku podatkowego będzie on zwolniony od podatku, jeżeli przewidywana przez podatnika wartość sprzedaży nie przekroczy, w proporcji do okresu prowadzonej sprzedaży, kwoty 10.000 euro.

W większości przypadków właściciele nieruchomości skorzystają ze zwolnienia podmiotowego, jednakże w przypadku podatników, którzy opodatkują czynności podatkiem VAT w związku z prowadzoną działalnością będą oni zobowiązani do odprowadzenia należnego podatku VAT od ustanowionej służebności gruntowej.

4. OPODATKOWANIE ODSZKODOWANIA I WYNAGRODZENIA Z TYTUŁU USTANOWIENIA SŁUŻEBNOŚCI GRUNTOWEJ (RUROCIĄG PALIWOWY).

Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych (art. 21 ust. 1 pkt 120 ustawy) przewiduje zwolnienie z podatku przychodów z tytułu odszkodowań wypłaconych, na podstawie wyroków sądowych i **zawartych umów** (ugód), posiadaczom gruntów wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, z tytułu:

- a) ustanowienia służebności gruntowej,
- b) rekultywacji gruntów,
- c) szkód powstałych w uprawach rolnych i drzewostanie.

Ustawa precyzuje przy tym, że chodzi o szkody powstałe **po wybudowaniu urządzeń infrastruktury technicznej**.

Za **urządzenia infrastruktury technicznej** zgodnie z art. 143 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami uznaje się budowę drogi oraz wybudowanie pod ziemią, na ziemi albo nad ziemią przewodów lub **urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, ciepłowniczych, elektrycznych, gazowych i telekomunikacyjnych**.

Z przedstawionego wyliczenia ustawowego wynika zatem, iż **rurociąg paliwowy nie należy do urządzeń infrastruktury technicznej**, których wybudowanie ustawodawca objął przedmiotowym zwolnieniem.

Odszkodowanie i wynagrodzenie z tytułu ustanowienia służebności gruntowej związane z budową rurociągu paliwowego nie będzie zatem zwolnione od podatku dochodowego.

Pamiętać jednakże należy, że urządzeniem infrastruktury technicznej, które będzie objęte ustawowym zwolnieniem jest kabel światłowodowy – urządzenie towarzyszące przy budowanym rurociągu paliwowym. W związku z tym otrzymywane odszkodowanie należy rozdzielić na odszkodowanie otrzymywane w związku z położeniem samej rury paliwowej, jak i odszkodowanie związane z położeniem kabla światłowodowego. Tak wskazane rozdzielenie jest wynikiem tego, że odszkodowanie z tytułu położenia kabla światłowodowego będzie zwolnione od podatku dochodowego. **Kabel światłowodowy można bowiem uznać za urządzenie infrastruktury technicznej, które jak wskazano powyżej jest zwolnione z podatku dochodowego.** Natomiast odszkodowanie związane z położeniem samej rury będzie podlegać opodatkowaniu podatkiem dochodowym.

Analogiczna sytuacja zachodzi w odniesieniu do kwestii opodatkowania służebności gruntowej.

5. OPODATKOWANIE PODATKIEM OD TOWARÓW I USŁUG OTRZYMYWANEGO PRZEZ WŁAŚCIELA NIERUCHOMOŚCI ODSZKODOWANIA I WYNAGRODZENIA ZA USTANOWIENIE NA NIERUCHOMOŚCI SŁUŻEBNOŚCI GRUNTOWEJ (RUROCIĄGI):

Analogicznie jak w przypadku opodatkowania podatkiem VAT gazociągów kształtuje się sytuacja związana z opodatkowaniem rurociągów paliwowych, a zatem:

- istota odszkodowania wyłącza możliwość potraktowania go zarówno jako dostawy, jak i świadczenia usługi w rozumieniu ustawy o podatku od towarów i usług, co za tym idzie **odszkodowanie nie będzie podlegało opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług**,
- **służebność gruntowa stanowić będzie odpłatne świadczenie usług i w konsekwencji będzie podlegać opodatkowaniu podatkiem VAT.**

Jednakże zgodnie z art. 113 ust. 1 i 9 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług **zwalnia się od podatku podatników**, u których wartość sprzedaży opodatkowanej **nie przekroczyła łącznie w poprzednim roku podatkowym kwoty wyrażonej w złotych odpowiadającej równowartości 10.000 euro**, a w przypadku podatnika rozpoczynającego wykonywanie czynności określonych w art. 5 ustawy (m.in. odpłata dostawa, odpłatne świadczenie usług) w trakcie roku podatkowego będzie on zwolniony od podatku, jeżeli przewidywana przez podatnika wartość sprzedaży nie przekroczy, w proporcji do okresu prowadzonej sprzedaży, kwoty 10.000 euro.

W większości przypadków właściciele nieruchomości skorzystają ze zwolnienia podmiotowego, jednakże w przypadku podatników, którzy opodatkują czynności

podatkiem VAT w związku z prowadzoną działalnością będą oni zobowiązani do odprowadzenia należnego podatku VAT od ustanowionej służebności gruntowej.

III REALIZACJA INWESTYCJI.

Bariery związane z:

1. Realizacją dostaw materiałów podstawowych w oparciu o rozpisane przetargi na podstawie zapytań ofertowych
Dotyczy to:
 - Rur o danych parametrach zawartych w projektach wykonawczych (wysokogatunkowe stale obrabiane termomechanicznie typu L360 NB/MB ÷ L486 MB do pracy w ekstremalnych warunkach $prob = 5, 5 \text{ MPa} \div 8, 4 \text{ MPa}$),
 - Armatury I-J.W. (w większości to oferenci lub producenci zagraniczni),
 - Materiałów izolacyjnych J.W.
2. Zapewnieniem właściwych służb geodezyjnych, które są w stanie na bieżąco uczestniczyć przy realizacji planowanych inwestycji
 - Wykonać mapy numeryczne,
 - Przygotować powykonawczą dokumentację geodezyjną.
3. Nieprzewidzianymi trudnościami związanymi z robotami ziemnymi w trakcie realizacji inwestycji:
 - Ze względu na skalne podłoże (brak wystarczającej ilości odwiertów dla badań geologicznych na danym obszarze projektowanej inwestycji, związane jest to ze zbyt wysokimi kosztami każdego z osobna odwiertu w układzie przestrzennej siatki),
 - Ze względu na konieczność wykonania w gruntach z kurzawką osuszenia i odwodnienia wgłębnego terenów na obszarach projektowanych inwestycji, (często wiąże się to ze zmianami projektowymi przebiegu trasy inwestycji liniowych na etapie wykonawstwa),
 - Ze względu na drzewostan, który należy usunąć z obszarów leśnych w porozumieniu z właścicielami prywatnymi czy państwowymi lub w pasie dróg w trakcie realizacji inwestycji (dokładna wycena strat w oparciu o dokładne wytyczne zawarte w projektach dendrologicznych opracowanych dla poszczególnych zadań inwestycyjnych).
4. Błędami projektowymi dla danej inwestycji i prawidłowym oszacowaniem kosztów realizacji inwestycji

Dla przykładu:

- Czy w danym przypadku opłacalność metody przekroczenia danych przeszkód wodnych jest tańsza stosując technologię wykonaną przekopem otwartym i ułożenia rurociągu/gazociągu na dnie wykopu, czy stosując technologię przewiertu kierunkowego HDD,

- Przewidzenia i zaprojektowania odpowiedniego obciążenia zadania liniowego za pomocą obciążników siodłowych lub pierścieniowych albo innego sposobu dociążenia czy utwierdzenia pod względem ilości i sposobu rozmieszczenia na terenach podmokłych.
5. Wyborem właściwej i profesjonalnej firmy wykonawczej, która dysponuje odpowiednim sprzętem do realizacji danego zadania inwestycyjnego tzn. posiada odpowiednie: dźwigi, koparki, sprzęt transportowy, gęttarki, spawarki, kompresory, pompy, urządzenia centrujące wszystko z właściwym oprzyrządowaniem. Firma wykonawcza powinna być reprezentowana przez wysokokwalifikowaną kadrę techniczną z aktualnymi uprawnieniami tzn. dysponuje operatywnym kierownictwem budowy oraz kierownikami robót dla poszczególnych branż oraz zatrudnia przy realizacji zadań liniowych wykwalifikowanych pracowników fizycznych: operatorów sprzętu, monterów, spawaczy, izolatorów, pracowników budowlanych, elektryków, pracowników kontroli jakości itp.

IV. ODBIORY I EKSPLOATACJA.

Przekazywanie obiektów budowlanych do użytkowania

Wymagania:

- zawiadomienie właściwych organów (organ nadzoru budowlanego, Inspekcji Ochrony Środowiska, Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Pracy, Państwowej Straży Pożarnej)
- lub
- uzyskanie pozwolenia na użytkowanie, jeżeli było wymagane z mocy przepisów ustawy *Prawo budowlane* lub zapisów zawartych w pozwoleniu na budowę

przekazanie do właściwych organów protokołów badań i sprawdzeń.

Bariery związane z:

1. Ustanowieniem trzeciej, niezależnej strony odbierającej realizację zadań liniowych (zorganizowane i działające jednostki inspekcyjne wg wzorów z krajów zachodnich, jakimi są *BUREAU VERITAS*, *SGS*, czy *LLOYDS REGISTER* wydające certyfikaty jakości i zgodności wykonania zadania);
W myśl powyższego zapisu, nadzór nad wykonywanymi zadaniami liniowymi oraz przy wszelkich odbiorach mogą sprawować w Polsce, zgodnie z prawem budowlanym, tylko uprawnieni inspektorzy powoływani przez inwestorów, obecnie raczej w sposób przypadkowy, co należałoby zmienić.
Podobnie wszelkie badania odbiorowe zarówno niszczące, jak i nieniszczące powinny wykonywać niezależne certyfikowane laboratoria badawcze (obecnie w Polsce, na podstawie potencjału sprzętowo-ludz-

- kiego oraz kwalifikacji, certyfikaty laboratoriów badawczych są nadawane przez jednostki notyfikowane takie jak U.D.T i P.R.S. czy Instytut Spawalnictwa zgodnie z dyrektywami unijnymi);
2. Wykonywaniem hydraulicznych prób ciśnieniowych zgodnie z projektem normy Pr PN/M-34503 gazociągów i instalacje gazownicze – próby ciśnieniowe rurociągów oraz normy zakładowej ZN-G-3900 gazociągów – próby specjalne – wykonanie, które wymagają dopuszczenia do przeprowadzenia w/wym. prób wyłącznie firmy dysponujące: odpowiednio wyszkolonym i doświadczonym personelem wykonawczym, fachowym nadzorem, a przede wszystkim niezbędnym sprzętem i wyposażeniem techniczno-pomiarowym oraz posiadają uznany system zapewnienia jakości. Takich firm w Polsce nie ma lub działają w oparciu o firmy zachodnie z Niemiec. Takie próby nadzoruje komisja, którą powołuje inwestor.
 3. Podleganiem pod Urząd Dozoru Technicznego zgodnie z ich wytycznymi i obowiązującymi rozporządzeniami (z dn.: 16.07.2002 r. w sprawie urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu patrz Dz. U. nr 120 z 2002 r. poz. 1021).
Wobec niespójności przepisów U.D.T. z przepisami prawa budowlanego oraz przepisami unijnymi gazociągi przesyłowe należy traktować jako obiekty budowlane, a więc zgodnie z prawodawstwem w zakresie projektowania i budowy podlegają wyłącznie ustawie Prawo Budowlane, zaś w zakresie użytkowania – eksploatacji w ustawie Prawa Energetycznego (Dz. U. z 2003 r. nr 153, poz. 1504 z późniejszymi zmianami) wraz z rozporządzeniami.
Barierą w eksploatacji są do poniesienia przez eksploatorów koszty diagnozy stanu gazociągów/rurociągów po kilkunastu latach eksploatacji za pomocą tłoków inteligentnych (*intelligent pigs*)
- Opracowany program komputerowy, który po przejściu inteligentnego tłoka pozwoli określić stan ścianek rurociągów z podaniem dokładnym miejsc zużytych z wżerami na całym rurociągu – wydruk komputerowy. Na wyposażeniu takiego tłoka są: głowice ultradźwiękowe UT emitujące dźwięk prostopadle do ścianki rurociągu z częstotliwością ≈ 300 Hz (ultra scany sprzężone z poprzez ośrodek płynny ze ścianką rurociągu) lub głowice magnetyczne magnescany do badań MPI oraz Odometr sprzężony z GPS umożliwiający pomiar i miejsce odniesienia zarejestrowanego uszkodzenia. Cały system badania oparty jest o doświadczenia grupy Pipetronix GmbH należącej do firmy Preussag.
 - Koszty napraw uszkodzeń, bez zatrzymania przesyłu, wewnętrznych lub zewnętrznych rurociągów wykorzystując dla przykładu procedurę instalacji opaski clock spring [czyt. kloek spring] / system uznany w USA w Pol-

- sce wdrożony przez przedsiębiorstwo BETA S.A., posiadający potwierdzenia atestowe TUV i ASME
 - Koszty wymiany całych odcinków gazociągów czy rurociągów do transportu ropy czy paliw z wliczeniem przestoju i wprowadzenia ekip remontowych na plac budowy i przeprowadzenia remontu.
4. Niszczeniem i usuwaniem przez właścicieli gruntów oznakowania trasy wybudowanych i eksploatowanych rurociągów. Sprawa dotyczy słupków znacznikowych, słupków ochrony katodowej, a nawet kolumn wydmuchowych.
Za te urządzenia towarzyszące w myśl spisanych wcześniej z inwestorami umów, rolnicy (właściciele czy dzierżawcy) pobrali odpowiednie kwoty pieniężne jako zadośćuczynienie. Wobec powyższego problem pozostaje nierozwiązany, bo urządzeń towarzyszących brakuje w stosunku do projektów.
 5. Brak możliwości przeprowadzania prac modernizacyjnych i remontowych na obiektach liniowych, na skutek nie wyrażenia zgody właścicieli na wejście na ich nieruchomości, grożący powstaniem sytuacji awaryjnej i w konsekwencji trwałym unieruchomieniem obiektu.

V. PROPOZYCJE ZMIAN USTAWOWYCH

Przepisy regulujące całą sferę procesu inwestycyjnego w zakresie infrastruktury technicznej wymagają uporządkowania. Preferowane powinno być stworzenie w pełni funkcjonalnego, trwałego systemu (złożonego z wielu szczegółowych przepisów) a nie rozproszone zabiegi usprawniające w poszczególnych przepisach częściowych.

Nie powinno się również wprowadzać specjalnych przepisów na okres przejściowy. Praktyka taka była już stosowana, a jej skuteczność była w praktyce znacznie mniejsza niż oczekiwano. W praktyce takie szczególne przepisy psuły też system jako całość, lub opóźniały wprowadzanie realnych zmian.

Regulacje powinny dotyczyć:

- sfery przepisów w tym również podatkowych;
- sfery wyboru priorytetów inwestycyjnych;
co uaktywni sferę motywacyjną (motywacji działania uczestników / podmiotów procesu inwestycyjnego); jest to szczególnie istotne z uwagi na fakt, że wiele inwestycji liniowych to inwestycje sektora publicznego, gdzie motywacje są nieco inne niż w przypadku indywidualnych podmiotów gospodarczych.

Propozycje zmian przepisów regulujących kolejne fazy procesu inwestycyjnego muszą też wychodzić od rozpoznania podmiotów (instytucji, organizacji lub osób), które podejmują się inwestowania. W obecnej sytuacji rynkowej inwestycje podejmowane są zarówno przez instytucje publiczne (władze), jak i przedsiębiorstwa, działające na zasadach rynkowych – publiczne i prywatne.

Kluczowym przepisem dla realizacji inwestycji liniowych powinna być ustawa o ochronie i wspieraniu inwestycji celu publicznego, w której znalazłyby się m.in.:

- podstawowe definicje związane z celami publicznymi i procesem inwestycyjnym,
- zakresy kompetencji i odpowiedzialności władz publicznych wszystkich szczebli oraz zasady uznawania (kwalifikacji) inwestycji sektora niepublicznego za służące realizacji celów publicznych
- wiodące (ramowe) procedury programowania, przygotowania, realizacji i eksploatacji inwestycji, służących realizacji ważnych celów publicznych.

Sz szczególnie istotna jest ranga publicznych służb geodezyjnych. W chwili obecnej przy realizacji inwestycji liniowych uzyskujemy z PODGIK jedynie ok. 60% map zasadniczych przedstawiających aktualny stan terenu, które można wykorzystać w procesie inwestycyjnym.

Usprawnienia wymagają:

- procedury związane z odszkodowaniami dla właścicieli gruntów. Jak wynika z wyżej przedstawionych przykładów dzisiejsza rzeczywistość uniemożliwia realizację wypłat odszkodowań na podstawie wycen Rzeczoznawców Majątkowych. Dominacja interesów właściciela nie stwarza warunków do dotrzymania zakładanych na etapie koncepcji kalkulacji nakładów inwestycyjnych,
- działania władz publicznych różnych szczebli w prowadzeniu aktywnej gospodarki gruntami, aby mogły znacząco wyprzedzać sam proces inwestycyjny. Może to być realizowane poprzez określenie jasnej, długofalowej wizji ładu przestrzennego

Aby inwestycje liniowe mogły być realizowane w pełnym zakresie (przygotowanie inwestycji jest coraz bardziej trudnym i kosztownym etapem procesu inwestycyjnego) wydawanie stosownych decyzji związanych z ich lokalizacją powinno opierać się na klarownych przepisach, bez możliwości obciążania ich nienależnymi kosztami z gwarancją uzyskania ich w terminie.

Aby uzyskać dla inwestycji infrastrukturalnych o znaczeniu ponadlokalnym możliwości działania nowe regulacje ustawowe powinny mieć następujące założenia:

- zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego Państwa,
- wykonanie zobowiązań akcesyjnych przyjętych przez RP,
- stworzenia warunków równoważonego rozwoju i zagospodarowania przestrzennego kraju i regionów poprzez m.in. kształtowanie korytarzy dla infrastruktury technicznej oraz możliwości wariantowania przebiegu tras ponadlokalnych inwestycji liniowych.

Nad zmianą przepisów dla inwestycji infrastrukturalnych obecnie pracuje wiele zespołów roboczych. Odbywają się konsultacje merytoryczne i życzylibyśmy sobie jako inwestorzy i realizatorzy inwestycji liniowych, aby praca tych zespołów w efekcie końcowym została skorelowana i aby nie wystąpiła sytuacja (jak to miało miejsce w minionych okresach) powstania niespójnych zapisów prawa utrudniających dzisiaj realizację inwestycji liniowych.

Sądzymy, że w obecnej chwili przedstawiane wielokrotnie na różnych spotkaniach i konferencjach problemy i bariery dotyczące inwestycji liniowych znalazły zrozumienie na szczeblach władzy i w niedługim czasie nastąpią znaczące zmiany eliminujące omawiane problemy.

RUROCIĄGI DALEKIEGO ZASIĘGU

Witold Stanisław Michałowski
Stanisław Trzop



WYDANIE V

OPINIA CZYTELNIKA

Przyznaję, że bardzo mi brakowało specjalistycznej, technicznej wiedzy o rurociągach, kiedy pisałem na ten temat, związane z bezpieczeństwem energetycznym i stosunkami polsko-rosyjskimi. Oczywiście, dla wysokonakładowych pism takich jak „Polityka”, bardziej interesujące były aspekty właśnie polityczne czy geoeconomiczne, niemniej trudno kompetentnie wypowiadać się na te tematy, nie posiadając również wiedzy eksperckiej, technicznej. Sądzę, że jest Pan jedną z bardzo niewielu osób w Polsce, które posiadały w tej dziedzinie wiedzę zarówno o stronie technicznej zagadnienia, jak i o uwarunkowaniach politycznych i ekonomicznych, a w takim pogłębionym zakresie - zapewne jedyną. Wiem, o czym pisze, że zasiadając w różnego rodzaju gremiach czy uczestnicząc w różnych konferencjach miałem okazję wysłuchiwać opinii niejednokrotnie wysoko postawionych osobistości, które opowiadały publicystyczne ciekawostki, lecz ewidentnie brakowało tym opowieściom solidnej, głębokiej wiedzy eksperckiej. Generalnie, brak nam w kraju instytucji (komórki), gdzie byłaby gromadzona i analizowana wszechstronna, wolna od bieżącej politycznej koniunktury wiedza na tematy bezpieczeństwa energetycznego w szerokim rozumieniu tego słowa, a na tej podstawie - byłyby formułowane strategiczne, wybiegające w przyszłość porady i zalecenia dla politycznego kierownictwa kraju.

W pełni podzielam Pańskie przekonanie (wyrażone w liście do J. Kaczyńskiego), że szansa na prawdziwą dywersyfikację dostaw nośników energii jest dla nas kierunek południowy, nazwijmy go irańsko-turkmeński. Pisałem zresztą o tym przed kilkoma laty, bodajże na początku 2000 r., przestrzegając przed bagatelizowaniem rosyjskiego, wówczas tylko - pomysłu gazociągu północnego. Jeszcze bardziej trafia mi do przekonania Pański postulat uruchomienia programu gazyfikacji węgla kamiennego.

Zdzisław Raczyński – Ambasador RP w Tunezji

Zamówienia na poradnik prosimy przysyłać na adres redakcji Rurociągów
04-997 Warszawa, ul. Werbny 1, tel./fax (+48 22) 872 04 30, e-mail: w.michalowski@rurociagi.com